

УДК

К. В. Ігнатенко

СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ПРИЙОМНИХ СІМЕЙ

Зараз Україна переживає важкі часи пов'язані зі збройним конфліктом на Сході України. Страждає економіка, соціальна сфера, наука та освіта, але найбільше горе спіткало людей. Вперше Україна стикнулася з викликами – проблемами внутрішньо переміщених осіб (далі ВПО). Поява ВПО – виклик для України та її соціальної політики, системи соціальних служб та соціальних працівників, адже чинна в країні система соціальної підтримки не передбачала роботи з такою групою клієнтів, а фахівці не були підготовлені для неї, не володіли належним методологічним інструментарієм для роботи [1].

Найменш захищеними в цих жахливих подіях стали діти, котрі проживають у зоні проведення анти-терористичної операції (далі АТО). Особливо гостро ці події відобразилися на дітях-сиротах та дітях, позбавлених батьківського піклування, яких проживало понад 14,5 тисяч на згадуваних вище територіях, з них майже 12 тисяч були охоплені сімейними формами виховання, 2 593 дитини перебувало у 71 закладі системи освіти, охорони здоров'я та соціального захисту населення. Відповідно до статті 52 Конституції України утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, покладається на державу. З Луганської області переміщено дітей – вихованців дитячих будинків сімейного типу – 143 (22 ДБСТ); вихованців прийомних сімей – 82 (42 ПС). В Луганській області на жовтень 2014 року було зареєстровано 38 ДБСТ та 214 ПС [2, с. 5].

З якими проблемами стикаються батьки-вихователі та діти-сироти на нових місцях, хто допомагає у нагальних потребах – ці питання потребують додаткового вивчення, узагальнення для подальшого розвитку соціальної підтримки прийомних сімей/ДБСТ переселенців із зони АТО.

На сучасному етапі теоретичної та практичної діяльності є дослідження, що стосуються тільки окремих розділів соціального захисту вимушених переселенців. Так вивченням питання правового статусу біженців і вимушених переселенців займалися Т. Анісімова, В. Стешенко, Н. Грабар, О Кузьменко та інші. Загальнотеоретичні проблеми соціальної роботи з такою категорією населення відображено у роботах Л. Тютті, І Іванова, М. Лукашевич та інших. Питання соціальної роботи з біженцями висвітлюються у праці О. Малиновської. Більш розробленою є теорія соціальної політики перехідного періоду, але в ній, по суті, така соціальна група, як прийомні сімі/ДБСТ та діти-сироти –

вимушені переселенці, не одержала належного місця, якого вона заслуговує згідно з гостротою ситуації й потребою у соціальному захисті.

На Луганщині проблемами ВПО займаються державні, благодійні та волонтерські організації, які надають допомогу в оформленні документів, у пошуку житла, займаються доставкою гуманітарної допомоги. Проблемами прийомних сімей ДБСТ, окрім держави, займається в даній місцевості тільки така організація як міжнародна благодійна організація „Благодійний фонд „СОС Дитяче містечко”. На Старобільщині під соціальним супроводом цієї організації знаходяться 8 прийомних сімей, які виховують 16 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, віком від 5 до 18 років. Є серед клієнтів фонду й прийомна сім'я, що була вимушена переїхати з непідконтрольної уряду території України, вихованцями якої є троє прийомних дітей. Також є сім'я, яка утворилася вже після початку воєнного конфлікту та прийняла двох діточок, що виїхали з м. Луганськ; ці діти за певних обставин стали сиротами та перенесли одразу декілька травмуючих подій.

Мета статті полягає в тому, щоб визначити ключові характеристики соціального супроводу прийомних сімей/ДБСТ, які вимушені були покинути домівки, на прикладі роботи благодійного фонду „СОС Дитяче містечко”.

Зробимо аналіз основних соціальних проблем переміщених прийомних сімей, потім, виходячи з цього, охарактеризуємо соціальну роботу благодійників з даною категорією клієнтів.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.06.2014 р. №588-р „Питання соціального забезпечення громадян України, які переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення АТО” невідкладним є забезпечення першочергових потреб ВПО, а також реалізації права на освіту, працевлаштування, медичну освіту та супровід.

До першочергових потреб переселенців належать: гуманітарні (їжа та одяг), медичні, житлові, юридичні (відновлення документів), та психологічні. Другорядними, проте не менш важливими, є такі потреби: економічні (пошук роботи та працевлаштування), юридичні (представництво інтересів у суді, юридичні консультації щодо відновлення приватної власності, бізнесу, перереєстрації підприємств тощо), політичні (реалізація виборчого права тощо), соціальні (відновлення соціального статусу, участь у житті місцевої громади, толерантне ставлення з обох сторін, рівний доступ до суспільних благ), культурні та освітні [3]. Базові або першочергові потреби, які гостро стояли перед переселенцями у 2014 році, максимально задовольнялися міжнародними благодійними організаціями, владою та недержавними громадськими організаціями (далі – НГО).

Досвід соціальної підтримки, який надавався „переселенцям” з початку гуманітарних дій, засвідчив, що у роботі з ВПО соціальні

працівники можуть застосовувати різні стратегії втручання. За тривалістю їх можна умовно поділити на:

- короткострокові (кризове втручання, аутріч-робота, орієнтована на завдання модель соціальної роботи);

- довгострокові, орієнтовані на системно-екологічну модель соціальної роботи, в основі яких перебувають концепція „людина в оточенні” та концепція „економічної спроможності” [1].

Інша проблема, з якою зверталися сім’ї до спеціалістів благодійного фонду, – це їх реєстрація та отримання довідки переселенців. Згідно зі ст. 4 Закону України „Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб” заява подається особисто, а дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, через офіційного представника. Представник має подати разом з заявою документ, який посвідчує особу законного представника та документ, що підтверджує повноваження особи, як законного представника. Дітей із числа внутрішньо переміщених осіб за відсутності документів влаштовують до дитячого будинку сімейного типу на підставі витягу з обліково-статистичної картки дитини. Зазначений витяг подається обласною службою у справах дітей, в якій дитина перебувала на первинному обліку дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, або Мінсоцполітики на письмовий запит відповідної служби у справах дітей. На жаль, були випадки, коли у батьків-вихователів не було свідоцтва про народження дітей, адже специфіка ситуації ВПО зумовлює потенційну можливість масових проблем зі збереженням будь-яких документів, а на законодавчому рівні не передбачені механізми найшвидшого відновлення необхідних документів законного представника та документів дитини.

Не менш важливими питаннями, що „йдуть” паралельно з потребою у їжі та безпеці, є вирішення психологічних проблем членів прийомних сімей переселенців, які носять комплексний характер. Ядром цих проблем є тяжкий травматичний досвід, переживання якого ускладнюється необхідністю адаптуватися у новому середовищі. Іншими словами, спостерігається ефект ретравматизації – одна травма накладається на іншу: загроза життю та благополуччю за місцем попереднього проживання (одна травма) поєднується із необхідністю контактувати із незнайомим середовищем (вторинна травма) [4].

Особливо стресовою і травматичною ситуацією ці події стали для дітей, які змушені були змінити місце проживання і отримали статус „діти-переселенці”. Діти взагалі є більш вразливими та чутливими до впливу несприятливих чинників оточуючого середовища, аніж дорослі. Пережитий травматичний досвід впливає на когнітивні процеси, особливості поведінки, міжособистісні відносини, самооцінку і, в цілому на світогляд. Травмуючі обставини залишають дитину без стабільного, безпечного та підтримуючого оточення, яке є необхідним для нормального розвитку. Навіть якщо сім’я переїхала на нове місце в

повному складі, дорослі не можуть приділяти вихованню і проблемам дітей стільки ж уваги, скільки приділяли раніше.

Батьки, самі переживаючи тяжкий стрес, не завжди здатні виконувати звичні сімейні ролі. Вони часто не мають сил, щоб допомогти своїм дітям. Із втратою найближчого оточення (близьких, родичів, сусідів), сім'я втрачає значну частину соціальної підтримки. На допомогу приходять фахівці з соціальної роботи, які розуміють потреби сім'ї й покликані допомогти справитися зі складними життєвими обставинами, віднайти ресурси дорослих, щоб ті несли відповідальність за подальшу долю дітей.

Отже, зроблена оцінка потреб дитини та її прийомної сім'ї, показує, що при переселенні першочерговими діями є допомога в адаптації до нових умов середовища. Соціальний супровід базується на індивідуальному плану розвитку, який складається у співробітництві спеціалістів з прийомними батьками та дітьми. Соціально-педагогічний супровід є важливою складовою індивідуального плану розвитку прийомної дитини. Ю. Жданович під соціально-педагогічною підтримкою дітей із сімей вимушених переселенців розуміє систему заходів суб'єктів соціально-педагогічної роботи, спрямовану на надання допомоги дітям вимушених переселенців з Криму та Донбасу, де триває військовий конфлікт, у процесі соціалізації, орієнтовану на визначення інтересів і потреб, створення умов для успішної адаптації до нових умов поселення, подолання стресу, поліпшення соціально-психологічного стану [7].

Соціально-педагогічний супровід дітей-переселенців має бути спрямований на забезпечення успішної адаптації дітей у закладі освіти, а також надавати соціально-педагогічну допомогу:

- у налагодженні соціальних зв'язків із місцевими закладами охорони здоров'я, працевлаштування, соціальних служб, закладів і установ освіти, забезпеченні дітей навчальними посібниками, підручниками, іншим навчальним приладдям;

- всупаючим і першокурсникам ВНЗ і ПТНЗ в адаптації до нових умов навчально-виховного процесу та налагодження побутових умов їх проживання і встановлення нових соціальних зв'язків у навчальному закладі і за його межами;

- недопущення своїми діями чи бездіяльністю вторинної травматизації учасників навчально-виховного процесу та, у разі потреби, перенаправлення дітей, батьків і педагогів до інших спеціалістів [7].

Наведемо приклад практичної роботи благодійної організації, що опікується питаннями допомоги дітям-сиротам та прийомним сім'ям, які виїхали із зони проведення АТО.

Прийомна сім'я К. переїхала з невеличкого міста, що зараз знаходиться на непідконтрольних територіях. Родина шість років тому узяла на виховання трьох дітей. Вони покидали домівку вже під обстрілами, а речі пакували під звуки вибухів бомб. Батьки

розповідають, що прийняли таке рішення майже не вагаючись, бо коли вже одного разу взяли відповідальність за дітей, прийнявши їх у родину, іншого вибору не мали. Не було навіть сумнівів, що най важливіше – це діти, а не майно. Їхали у невідоме, навіть не узявши із собою теплих речей, але з котом, улюбленцем молодшої шестирічної Діани. У прийомній сім'ї виховуються два хлопчика і дівчинка. Старшим Олегу та Івану на той час потрібно було йти до одинадцятого та дев'ятого класу відповідно, а молодша принцеса – татусева улюблениця, повинна була восени йти до першого класу. Двоє хлопців з однієї сімейної групи; свого часу пережили не одну травму – з дитинства не бачили нічого гарного, п'янки матері, відсутність батька, бруд у хаті, якщо можна було ту хібару, в якій жили діти, назвати хатою, бездоглядність та відсутність нормальних умов для життя й розвитку. Коли не було що їсти, старший Олег разом з братом йшли збирати металобрухт й продавши його за копійки, купляв собі й молодшому щось поїсти. Одного разу, Олег підійшов до директора школи й попросив, щоб їх забрали від горе-матері куди-небудь, тільки, щоб там було, що їсти. На той момент йому було 12 років... Потім було вилучення з сім'ї, надання статусу позбавлених батьківського піклування, інтернат й переміщення у прийомну сім'ю. Діану родина прийняла за три місяці до початку воєнних дій, вона виховувалась в інтернаті понад рік. Її дитяча історія така ж сумна, як і у хлопців – мати за крадіжку посадили за ґрати десь на території сусідньої держави, батько не відомий, відсутність постійного дорослого, який би піклувався та задовольняв би потреби для розвитку... В прийомній сім'ї діти почали розуміти значення слова прив'язаність, впевненіше себе почувати, включилися в нормальне сімейне середовище, де виховують прикладом та словами, а не ременем та лайливими словами... Разом з солдатами зі зброєю, які заперлися у їхнє квітуче місто, прийомні діти втратили таку необхідну їм стабільність, спокій та почуття безпеки.

До соціальної служби прийомна сім'я К. прийшла у повному складі без настрою та у стані, який геть не був „добрим”. Особливо уваги потребували діти, що разом з батьками вимушені були покинути звичне для них життя, переживши жахіття війни. Вони потребували психологічної, соціальної, педагогічної підтримки. Перебуваючи у ситуації війни та переживаючи травмуючі події (розриви мін, обстріли з ґрадів, переховування в підвалі без світла і води, переселення), діти відчували розлади сну, апетиту, мінливість настрою. Їм важко було адаптуватись в новому колективі.

Фахівці благодійного фонду допомогли прийомній сім'ї створити добрі стосунки з іншими прийомними сім'ями району для забезпечення їх соціальної інтеграції в суспільстві. Було задіяно багато ресурсів для реалізації заходів щодо забезпечення належної медичної, психологічної допомоги прийомним дітям та прийомним батькам; був залучений підготовлений персонал, що надавав освітню допомогу, благодійники підтримали дітей усім необхідним для початку навчального року.

Потреби, які були виявлені у ході початкового та глибинного оцінювання родини, „виглядали” так:

- забезпечення шкільними канцелярськими товарами;
- формування здорового способу життя;
- формування навичок впевненого користувача персональним комп'ютером;
- рекомендована участь у тренінгу з отримання навичок активного спілкування;
- отримання навичок планування витрат, ведення домогосподарства та самообслуговування;
- освітня підтримка для складання випускних та вступних іспитів.

Послуги, що були надані під час роботи з сім'єю:

1. Надано благодійну допомогу у вигляді канцелярських та гігієнічних наборів, а також текстильних наборів.

2. Надано матеріальну допомогу на оплату лікування Андрія та Олега у стоматолога-ортодонта.

3. Видані медикаменти та вітаміни.

4. Надано матеріальну допомогу старшим хлопцям, які поступили до навчальних закладів, у вигляді текстильних наборів, посуду для автономного проживання.

5. Дітям були надані освітні послуги (заняття з репетиторами) з математики та англійської мови, хімії, української мови.

В рамках програм для молоді для дітей з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також задля формування почуття своєї належності до певної соціальної групи, сприймання себе в контексті відносин з іншими, було проведено ознайомлення з новими видами та формами відпочинку. Діти відвідали боулінг, кінотеатр, квест-кімнату, ходили у кафе, подорожували цікавими місцями області.

Андрій та Олег відвідують заняття соціального педагога з економічної грамотності, розвитку соціальних та життєвих навичок, відвідують курси комп'ютерної грамотності на базі ЛНУ імені Тараса Шевченка. Не мала робота проводиться щодо психологічної підтримки підлітків у адаптації до нового навчального закладу.

Усі ці дії ще й важливі тому, що особливі труднощі переживають діти-переселенці підліткового віку, який є найважливішим етапом у формуванні і розвитку ідентичності. Переселенці займають маргінальне положення у приймаючому середовищі. З одного боку, якщо підлітки не входять у соціальну мережу земляків, то їм доволі важко сформувати позитивне ставлення до себе. А з іншого – традиції та стиль життя, які пропагують члени такої мережі можуть суперечити нормам приймаючого середовища. Як результат, підліток може відчувати відчуження та дезорієнтацію.

Наступна історія однієї прийомної сім'ї зі Старобільського району також наглядно демонструє зусилля благодійників та соціальних служб, які спрацювали одночасно та злагоджено, щоб створити на новому місці

проживання можливості дітей-сиріт з прийомних сімей зростати у сприятливому й стабільному сімейному оточенні.

Прийомна сім'я О., взяли в грудні 2015 року до себе брата й сестру – Євгенія (15 років) та Олю (9 років). Біологічна сім'я дітей мешкала у м. Луганськ разом з мамою, інших близьких родичів не було, окрім ще тітки чоловіка, з якою підтримувалися відношення. Тітка залишилася у Луганську. У 2015 році діти разом з мамою переселилися з м. Луганська до села Н., Старобільського району. Біологічний батько дітей помер ще на початку 2014 році, він мав девіантну поведінку, зловживав спиртним, наркотиками, не працював. В 2015 році під час воєнних дій вже на новому місці від стресів та хвилювань Наталія, біологічна мати дітей, захворіла на невиліковну хворобу, вона отримала інвалідність першої групи, та превеликий жаль лікарі вже не змогли її врятувати... у вересні того ж року вона померла. Діти залишилися самі у чужій хаті чужого села з чужими людьми. На щастя дітей, їм вдалося уникнути переміщення до інтернатної установи та не набути жахливого досвіду проживання в ній. Після смерті матері, діти були влаштовані під тимчасову опіку. Потім у грудні в прийомну родину О.

Прийомна сім'я О. має високий виховний потенціал, власних дітей не мають, але стосунки між чоловіком та дружиною гарні, є повага один до одного, взаєморозуміння. Є досвід виховання племінників. У соціумі їх теж поважають, у них авторитет працюючих та хазяйновитих людей.

Діти швидко перейняли ритм життя родини, її традиції та цінності. Євген допомагає по хазяйству, Оля любить гратися з пластиліном, вона ходить на танці. Благодійний фонд здійснює соціальний супровід сім'ї з червня 2015 року. Допомога здійснювалася родині спочатку як переселенцям – харчові набори, гігієнічні, ковдра, взуття, канцелярія, вітаміни. У підрозділі з сімейних форм виховання родина з січня 2016 року, фондом здійснюється освітня підтримка (оплачується робота репетиторів з хімії, англійської мови); надається психотерапевтична підтримка для прожиття травматичного досвіду втрати рідних батьків. В напрямку забезпечення формування здорової особистості здійснюється літній відпочинок та оздоровлення дітей. Євген у цьому році поступив до Луганського обласного ліцею-інтернату „Кадетський корпус імені героїв Молодої гвардії” (м. Кременна) на базі 9 класів. Оля навчається у 4-му класі та займається танцями.

При проведенні фахівцем з соціальної роботи оцінювання були виявлені основні проблеми розвитку цих дітей, а також здатність батьків реагувати на них та ключові фактори, що негативно впливають на них. Отже, аналіз показав необхідність:

- допомоги дітям в усвідомленні та переживанні втрати обох батьків;
- підтримки щодо формування прихильності та довіри до прийомних батьків;

- допомоги у професійного самовизначення;
- формування адекватної самооцінки;
- забезпечення шкільними канцелярськими товарами;
- формування здорового способу життя, навиків самообслуговування;
- профілактики вірусних захворювань; отримання вітамінів та літнього оздоровлення для укріплення імунітету;
- отримання навичок планування витрат, ведення домогосподарства та самообслуговування;
- освітньої підтримки для складання випускних та вступних іспитів.

Послуги, що були задовільнені першочергово:

- діти отримали консультації фахівців щодо відпрацювання травми;
- надано благодійну допомогу у вигляді канцелярських та гігієнічних наборів;
- надано матеріальну допомогу у вигляді текстильних наборів, посуду для автономного проживання;
- ознайомлення з новими видами та формами відпочинку;
- Євген відвідує заняття соціального педагога з економічної грамотності, розвитку соціальних та життєвих навичок; отримує психологічну підтримку щодо адаптації до нового навчального закладу.

Приклади практичної роботи з дітьми показують, що майже всі діти-переселенці мають досвід життєвих потрясінь і потребують допомоги з відновлення їхнього психологічного здоров'я. Метою психологічної підтримки цієї категорії дітей має бути допомога в подоланні проблем розвитку, викликаних пережитим досвідом вимушеної міграції.

Отже, допомога дітям, що виховуються у прийомних сім'ях / ДБСТ, які мають статус ВПО передбачає:

- забезпечення умов для оптимального розвитку (створення безпечної та сприятливої ситуації для розвитку дитини через роботу зі всією сім'єю, забезпечення стимулюючих соціальних контактів і можливостей для розкриття її здібностей);
- забезпечення індивідуального супроводу працівниками психологічної служби системи освіти всіх без винятку дітей, вихованців, учнів, студентів зазначених категорій та надання їм необхідної корекційної, реабілітаційної і соціально-педагогічної допомоги;
- залучення постраждалих дітей до участі в діяльності позашкільних навчальних закладів з метою створення умов для їхньої самореалізації та проведення діагностичної і корекційно-відновлювальної роботи з ними практичних психологів цих закладів;
- робота з дітьми зазначених категорій під час літнього оздоровлення у таборах відпочинку, навчальних закладах, місцях тимчасового перебування;

- залучення вихованців, учнів, студентів зазначених категорій до активної виховної і розвивальної діяльності в позаурочний час.

Усім прийомним дітям надаються психологічні послуги – діагностика особистості та індивідуальні консультації за потреби. Наразі спостерігається позитивна динаміка змін, діти адаптувалися до навчальних закладів.

Паралельно надається підтримка прийомним батькам, що передбачає: покращення наявних умов життя в місцях проживання; подолання попереднього травматичного досвіду (консультування при травмі та робота з посттравматичним стресовим розладом, перша психологічна допомога); забезпечення догляду за дітьми, доступу до освіти; специфічних потреб (орієнтація в нормативному полі). Вагому частину із здійснення соціальної підтримки взяли на себе психологи, хоча, як видно, переміщені особи потребують більше соціально-побутових та організаційно-розпорядчих послуг, аніж психологічного консультування.

Для батьків організуються психологічні консультації, організуються супервізійні зустрічі з психологом, а також працює школа „Компетентного прийомного батьківства”. До Програми занять включені такі форми та методи як інформаційно-просвітницька діяльність, консультування, соціально-психологічний тренінг, соціально-психологічний супровід. Заняття проводяться на різні теми, наприклад, „Педагогічна компетентність прийомних батьків як основа ефективного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування”, „Методи сімейного виховання: заохочення та покарання”, „Особливості підліткового віку” тощо.

Таким чином, здійснені заходи є дієвими, що видно у процесі подальшого моніторингу плану індивідуального розвитку дитини. План рекомендовано проводити кожні три місяці разом з прийомною сім'єю, щоб коригування можна було робити з більшою ефективністю. Крім формальних зустрічей з планування, ще одну можливість для оцінювання надають додаткові обговорення між прийомними батьками, керівником супроводу/соціальним працівником. Планування розвитку може стати успішним лише тоді, коли всі поставлені цілі досягнуті. Якщо визначені цілі можуть бути досягнуті, будуть поставлені нові завдання. Якщо ж ціль може бути досягнута лише частково або не досягнута взагалі, потрібно впровадження нових заходів або навіть цілі повинні бути змінені.

Висновок. Важливим елементами соціальної роботи з прийомними сім'ями / ДБСТ, що мають статус переселенців, є налагодження системи соціальної інтеграції, допомога у пошуку роботи, доступного житла, соціального та культурного розвитку, включення їх у життя громади. Соціальна робота з ВПО відходить від задоволення матеріальних потреб, у векторі її направленості підтримка у адаптаційних процесах, відхід від нав'язливих інтервенцій та орієнтація

на допомогу за запитом Це актуалізує звернення системи соціальної підтримки ВПО, яка лише формується нині. Також слід передбачити порядок взаємодії органів, які працюють з ВПО, для повідомлення інформації про дітей та самих дітей до органів опіки та піклування для призначення таким дітям законного представника, або передбачити процедуру спрощеного влаштування дітей, котрі переміщуються з родичами але без батьків та формальних представників, в сім'ю (наприклад, патронатна сім'я).

Дана стаття не вичерпує всієї актуальності заявленої проблематики. Подальші наукові розробки планується проводити у напрямі підготовки соціальних працівників, навчання їх навичкам активізації клієнтів і застосування технік, орієнтованих на вміння будувати непатерналістські стосунки з клієнтами, вміння відрізняти ситуації, в яких фахівці можуть дотримуватися директивних підходів (наприклад, під час кризової опіки), від тих, коли слід застосовувати недирективні підходи.

Література

- 1. Семигіна Т. В.** Соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб / Т. Семигіна, Н. Гусак, С. Трухан [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.ukr-socium.org.ua
- 2. Ситуаційний** огляд дотримання прав дітей в умовах збройного конфлікту в Україні – К. : Всеукраїнська фундація „Захист прав дітей”, 2015. – 39 с.
- 2. Internall** Displaced Persons social and economic integration in hosting communities / V. Smal, O. Poznyak – Kyiv, 2016. – Р. 60. – [Електронний ресурс] / – Режим доступу : http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2016/10/IDP-REPORT_V.Smal_ENG.pdf
- 3. Попередній** аналіз та оцінка потреб внутрішньо переміщених осіб (ВПО) / Регіональне представництво УВКБ ООН у Білорусі, Молдові та Україні, жовтень, 2014. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://unhcr.org.ua/attachments/article/1232/IDPUKR.pdf>
- 4. Балакірева О.** Спектр проблем вимушених переселенців в Україні: швидка оцінка ситуації та потреб [Електронний ресурс] / О. Балакірева // Вимушені переселенці в Україні: питання термінового та середньострокового реагування : мат. круглого столу (9 липня 2014 р.). – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.uisr.org.ua/news/36/83.html>
- 5. Розпорядження** КМУ „Питання соціального забезпечення громадян України, які переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції” від 11.06.2014 № 588-р [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/588-2014-p>
- 6. Постанова** КМУ № 509 від 01.10.2014 Про облік внутрішньо переміщених осіб. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/509-2014-%D0%BF>
- 7. Жданович Ю. М.** Соціально-педагогічна підтримка дітей вимушених переселенців як наукова проблема / Ю. Жданович // Електронна

бібліотека НАПН України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/107220/1/Жданович%20Ю.М..pdf>

Игнатенко К. В. Соціальний супровід внутрішньо переміщених прийомних сімей

В даній статті розкриваються проблеми сімей, які взяли на виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Через воєнний конфлікт ці сім'ї вимушені були переміститися на території, що контролюються урядом. Також аналізується робота благодійного фонду, що займається соціальним супроводом прийомних сімей / ДБСТ. Актуальним є надання дітям соціально-педагогічної підтримки, проведення консультацій з психологом, допомога у професійному самовизначенні. З прийомними батьками та батьками-вихователями також проводяться бесіди, їм допомагають у пошуку роботи, адаптації до нових умов проживання, включення в життя громади у новій місцевості.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, прийомні сім'ї, діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, соціальні проблеми, адаптаційні процеси, благодійний фонд, переселенці.

Игнатенко Е. В. Социальное сопровождение внутренне перемещенных приемных семей

В данной статье раскрываются проблемы семей, принявших на воспитание детей-сирот и детей, лишенных родительской опеки. Из-за военного конфликта эти семьи вынуждены были переместиться на территории, контролируемые правительством. Также анализируется работа благотворительного фонда, который занимается социальным сопровождением приемных семей / ДДСТ. Актуальным является предоставление детям социально-педагогической поддержки, проведение консультаций с психологом, помощь в профессиональном самоопределении. С приемными родителями и родителями-воспитателями также проводятся беседы, им помогают в поиске работы, адаптации к новым условиям обитания, успешном включение в жизнь общества в новой местности.

Ключевые слова: внутренне перемещенные лица, приемные семьи, дети-сироты и дети, лишенные родительской опеки, социальные проблемы, адаптационные процессы, благотворительный фонд, переселенцы.

Ignatenko K. Social support internally displaced foster families

This article the problem of families who have to care for orphans and children deprived of parental care. For a military, these families were force to move to the territory controlled by the government. Town Starobilsk, which in located in the North of Lugansk region, has become a shelter for thousands of internally displaced people (IDP). SOS Children's Villages organization helps

families to satisfy not only their basic needs (while giving provision, hygiene products and warm clothes), but it also provides various opportunities for children's development offering a wide range of pedagogical and psychological services, likewise. Also in this article analyzed the work of the charity fund, engaged in social support foster families. Relevant in country in location Starobilsk is to provide children social and educational support, consultation with a psychologist, help in professional self. With foster parents are also help conversations, helping them to find work, adaptation to new environmental conditions, inclusion in community life in a new area.

Key words: internally displaced people, foster families, children-orphan and children deprived of parental care, social problems, adaptation processes, a charitable Foundation, immigrants.